

O suită de scene din *Metamorfoze* după Ovidiu

Foto: Scott Eastman

Adrian MIHALACHE

De trei ori Purcărete

Silviu Purcărete este indiscutabil una dintre cele mai importante personalități ale regiei contemporane. A fost prezent la Festivalul Internațional de Teatru de la Sibiu cu trei spectacole: ***Metamorfoze*** după Ovidiu, ***Faust*** după Goethe și ***Uriășii munților*** de Pirandello. Am mai scris despre *Faust*, realizat cu trupa Teatrului Național „Radu Stanca” îndată după premieră. Revăzut în Festival, spectacolul s-a maturizat frumos, s-a legat, fără să piardă nimic din prospețime. Micile discrepante stilistice s-au estompat, curgerea este mai organică. Compoziția tripartită – scena pactului, „Noaptea Valpurgiei” și actul final al căderii și redempțiunii – se dovedește solidă și echilibrată. Rămânem cu regretul că Silviu Purcărete a renunțat, cel puțin deocamdată, să continue demersul prin punerea în scenă a celorlalte acte din partea a doua. În felul acesta, s-ar completa gama tentațiilor. Alături de fantezmele dragostei și ale acțiunii civilizatoare, am vedea pe scenă rezolvarea diabolică a crizei economice (actul I din partea a doua, care se petrece la curtea împăratului), jocul cu codul genetic (*Homunculus*) și finalizarea glorioasă a globalizării culturale (*Elena*). Spectacolul, care a avut succes și în turneele din străinătate, urmează să participe la notoriul festival de la Edinburgh. Factorii de decizie au jurat solemn în Piața Mare că nu vor precupeți niciun efort pentru a-i înlesni deplasarea.

Foto: Mihaela Marin

Din păcate, spectacolul *Uriășii munților*, realizat la Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași este un eșec, în ciuda viziunii plastice impresionante (scenografia marca Buhagiar) și a ritmului atent controlat. Gândirea iscoditoare a regizorului abia se percepe sub vălul cenușiu al interpretării anoste, prin care actorii nu fac decât să se achite de sarcinile de serviciu. Ei par a nu avea niciun interes pentru sensurile complicate ale piesei, pe care le reduc la schematism și la banalitate. Echipa opune demersului regizoral o inerție obstinată, care reușește să submineze spectacolul. Se întâmplă ca în anecdota brechtiană, în care dl. Keuner notifică unui prieten că va rupe relația cu el. „De ce?” întreabă acesta. „Pentru că în prezența ta, mă simt mai prost decât în mod normal” răspunde dl. Keuner. „Dar acest lucru nu mă deranjează defel” îl liniștește amical. „Vezi, problema este că *pe mine* mă deranjează” pune punct dl. Keuner. Silviu Purcărete n-a pus punct, ci a refuzat să se predea în fața evidenței. Nu poți face un spectacol împotriva actorilor, ci doar împreună cu ei. Probabil disperat de neputință, regizorul a recurs la soluția finală: l-a pus să joace, în ultima scenă, pe însuși directorul Hadjiculea, care ne dă, într-un clip video, explicații despre sensurile piesei și despre cum ar fi trebuit să arate spectacolul.

Metamorfozele după Ovidiu era spectacolul menit să marcheze începutul glorios al Festivalului. Potopul însoțit de furtună a împiedicat reprezentația. S-a jucat a doua zi, pe o ploaie mărunță și rece. Din fericire, în seara de închidere, spectacolul reprogramat s-a bucurat de condiții meteorologice optime. Nici la Luxemburg, unde a fost creat, cu o distribuție europeană, n-a avut parte de condiții

Foto: Scott Eastman

climatică bună, dar acesta este riscul asumat când se joacă în aer liber. Reluat la Sibiu, spectacolul a derutat puțin, deoarece unele soluții de regie și de decor aminteau de cele din *Faust*; cronologic, lucrurile stau invers, *Metamorfozele* fiind anterior lui *Faust*.

„Scena” este, de fapt, un bazin cu apă. Pe una dintre laturile lungi se află gradenele spectatorilor, iar pe cealaltă, un ecran pentru proiecțiile video. Pe latura scurtă din stânga se află un proscenium baroc, pictat în *trompe l'œil* (element de decor pe care Helmut Stürmer îl va folosi și în *Faust*). De acolo vin actorii, aducând în spate practicabile, pe care le instalează pe suporturi, creând spații de joc mobile, în interiorul bazinului. Pe cealaltă latură scurtă este o schelărie metalică, pe care grupuri de actori se pot cățăra. În fața ei, în bazin, se află o căldare în care focul se întreține permanent. Trei elemente fundamentale din cele patru susțin acest spectacol: aerul, apa și focul. Actorii mănuiesc torțe, pe care le împoacă cu spirt (sper că nu cu benzină!) ținut în gură, pentru a provoca întepierea flăcării. Multe ard în timpul spectacolului, în final, chiar și hârtiile semitransparente care acoperă ecranul de proiecție. Încerci senzația de panică la prezentimentul că regizorul va da foc, precum Nero, întregului oraș, de dragul grandorii spectacolului.

Textul introductiv este rostit în latină, ca și multe fragmente ulterioare. Ar suna mai bine dacă s-ar scanda, dar asta nu se mai învață în școală. Spectacolul este o suită de fragmente din cărțile (cincisprezece!) pe care Ovidiu le-a dedicat temei *Metamorfozelor*. Ideea este de a marca schimbarea formelor între uman, mineral și animal. Dramatismul este dat tocmai de punerea în evidență a momentului de

Foto: Scott Eastman

trecere de la un regn la altul, când caracteristicile lor respective se întrepătrund. Recunoaștem, la început, cu ușurință, mitul lui Acteon, al lui Narcis, al lui Orfeu, Dafne, Pygmalion sau al lui Icar. Frumusețea spectacolului rezultă nu doar din vizualizarea momentelor privilegiate de transformare, ci și din contrapunctul dintre acțiunile desfășurate simultan. Din păcate, ne simțim curând dezorientați, deoarece instruirea în mitologie s-a cam pierdut. Nu mai știm mare lucru, de exemplu, despre Kephalos și Procris. Mai mult, episodul filmat al orașului devastat de molimă, condus de o echipă de manageri costumați ca oameni de firmă ne rămâne obscur. De asemenea, apariția a doi actori travestiți în marchize de secol optsprezece derutează. Elementul al patrulea, pământul, care să fixeze osatura spectacolului, lipsește. Ar fi fost de dorit ca programul să conțină un *synopsis* al spectacolului, un cuvânt al regizorului și nu doar CV-urile actorilor, care merită, de altfel, toată admirația, ei dedicându-se spectacolului cu devotament și entuziasm. Dacă actorilor li se poate cere să treacă prin foc și apă, spectatorilor li se poate pretinde să fie receptivi, nu însă și erudiți.

Teatrul Național „Radu Stanca”, Sibiu, Theatre D’Esch-Sur-Alzette, Centre Culturel De Rencontre Abbaye De Neumünster (Rou/Lux) – Metamorfoze, după Ovidiu. Regia: Silviu Purcărete. Dramaturgia: Alain Garland. Decorul: Helmut Stürmer. Costumele: Lia Manțoc. Muzica: Vasile Șirli. Cu: Veronica Aizancu, Eniko Blenessy, Eموke Boldiszar, Mihai Coman, Florin Coșuleț, Cristina Flutur, Diana Fufezan, Cătălin Grigoraș, Tomohiko Kogi, Adrian Matic, Adrian Neacșu, Eduard Pătrașcu, Cătălin Pătru, Veronica Popescu, Ofelia Popii, Gelu Potzulli, Mariana Presecan, Cristina Ragos, Viorel Rață, Vlad Robaș, Ciprian Scurtea, Cristian Stanca, Bogdan Sărătean, Codruța Vasiu, Pali Vecsei, Ema Vețean, Liviu Vlad.